

27^e Zondag door het jaar
Ben Frie SJ

Wie drinkt niet graag een glas wijn, en dan liefst uit Frankrijk. Maar de riant keus die we hebben bij de slijter kent geen grenzen: van over de hele wereld wordt bij ons wijn geïmporteerd. Soms zijn er berichten die ons doen stilstaan bij de vraag voor welke prijs die heerlijkheden ons ten dienste staan. Niet de prijs in de winkel, maar de strijd in de wijngaarden. Alles wordt op alles gezet om tot een maximale productie te komen, met pesticiden desnoods: elke vierkante meter moet steeds meer opbrengen om rendabel te zijn. Graag koesteren we desondanks het idyllische beeld van de wijngaard: zonovergoten, rijpe trossen, grote oogsten. Het vele wat voor ons groeit en bloeit, waar we van kunnen en mogen genieten. Het zijn onze dromen die zulke beelden in stand houden, dromen over het succes bij alles wat wij aanplanten, dromen over onze kinderen die goed terecht komen, dromen over een stad waar het goed leven is. Voeg maar toe de dromen over een kerk die goed loopt, succesvol is – even los van het onheil dat misbruik heet.

Jesaja gebruikt dat idyllische beeld van de oogstrelende wijngaard om zijn luisteraars te winnen, maar al snel blijkt dat hij ze langs die weg iets anders duidelijk wil maken, iets wat niet zo idyllisch is. Er is sociaal onrecht in Israël en hij illustreert het met woordspelingen: er is mispach, onrecht, in plaats van misjpat, recht. Er is tse'aqa, gejammer, in plaats van tsedaqa, gerechtigheid. De teleurstellende wijngaard is meermalen in de Schrift het symbool van Israël dat de eigenaar van de wijngaard, God zelf, dwingt tot ingrijpen.

Jezus doet dat ook: hij gebruikt het beeld van de wijngaard, maar vertelt over kwaadaardige pachters: de Joodse leiders, die geen vruchten hebben voortgebracht, sterker nog, zij hebben zich verzet tegen God. De mishandelde knechten in de wijngaard zijn de verworpen profeten; de zoon, de enige erfgenaam, is Jezus. Marcus ziet in het lot van de zoon de verwerping en de latere verheffing van de Messias. Hij vertelt hoe de zoon wordt gedood en dan buitengeworpen. De boosheid van de pachters uit zich daarin, dat zij het lijk niet begraven. In de latere versie van Matteüs en Lucas wordt de zoon eerst buiten de wijngaard geworpen en dan pas vermoord. Zo ontstaat een allegorische zinspeling op de kruisdood van Jezus buiten de muren van Jerusalem. De luisteraars moeten het zeker zo begrepen hebben.

Jezus vraagt een gewetensonderzoek, ook aan ons. De wijngaard is vandaag 'ons gemeenschappelijk huis', zoals het in Laudato si genoemd wordt. De schepping die ons is toevertrouwd, maar evenzeer een veilige plaats om te wonen die ons allemaal toekomt maar die er nog maar zo weinig is, wonen in vrede dankzij een gelijke verdeling, zonder jalousie, zonder verwildering en egoïsme. Het schijnt niet te kunnen: geweld van rovende bendes komt weer op, onbeheerste jongeren, tragische schietincidenten. Wat zijn we aan het doen? Velen raken vervreemd in onze dagen: we zijn onzeker, weten niet goed waar het heengaat. Toch verandert dat niets aan het visioen dat God heeft met de mensen. Hij houdt onze dromen in leven over het resultaat van ons handelen, onze dromen over onze kinderen, over een vruchtbare toekomst, een fijne stad om in te wonen, een goed lopende kerk. Jesaja en Matteüs spreken ons moed in om te blijven vertrouwen en de intimiteit met God niet te verliezen. Welnu, de wijngaard is aan ons toevertrouwd. Verwoest hem niet. Breng hem tot bloei. Blijf erin geloven.